

// Вісник Білоцерк. держ. аграр. ун-ту: 36. наук. пр. — Вип. 47. — Біла Церква, 2007. — С 43-49.

2. Гиляров М.С. Методы почвенно-зоологических исследований. / М.С. Гиляров — М.: АН СССР, 1975. — С. 34-56.
3. Щербак Г.И. Зоология безхребетных: підручник для студ. біол. спец. ун-тів: У 3 кн. / Г.И. Щербак, Д.Б. Царичкова, Ю.Г. Вервес. — Київ : Либідь, 1997. — Кн. 2 — 352 с.

ВИДОВИЙ СКЛАД ДЕННИХ ЛУСКОКРИЛИХ ОКОЛИЦЬ СЕЛА СТАРІ САНЖАРИ

Закалюжний В.М., Щербук К.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

Лускокрилі поширені на всіх континентах крім Антарктиди, і найбільшого різноманіття досягають в тропіках. В Центральній Європі налічується більше 4000 видів. У той же час це третій по числу видів ряд комах, що включає в себе близько 140 000 видів і, що уступає по розмаїтості форм тільки ряду жуків.[1]

З усіх комах, метелики користуються найбільшою популярністю. Навряд чи знайдеться на світі людина, що не захоплювалася б ними так само, як захоплюються красивими квітами.

Видовий склад денних метеликів околиць села Старі Санжари досить різноманітний. Нами було поставлене завдання ознайомитися з представниками даної місцевості, з'ясувати які з рідкісних видів мешкає на цій території та визначити охоронні заходи які можуть проводитися для збереження рідкісних та зникаючих денних Лускокрилих.

В основу дослідження покладено матеріали, зібрані за допомогою ентомологічного сачка та вручну. Протягом періоду збору матеріалу (з червня по жовтень 2011 — 2012 року) нами було виявлено 19 видів денних лускокрилих що належать до 7 родин (Косатцеві — *Papilionidae*, Німфаліди — *Nymphalidae*, Біланові — *Pieridae*, Сатири — *Satyridae*, Синявці — *Lycaenidae*, Строкатки — *Zygaenidae*, Ведмедиці — *Arctiidae*); 14 родів (Іфіклідес — *Iphiclides*, Ванесси — *Vanessa*, Німфаліди — *Nymphalis*, Інахіс — *Inachis*, Полігонія — *Polygonia*, Шашечниці — *Melitaea*, Білани — *Pieris*, Лимонниці — *Rhodis*, Жовтяниці — *Colias*, Апорія — *Aporia*, Юртина — *Maniola*, Червонці — *Chrysophanus*, Строкатки — *Zygaena*, Каліморфа — *Callimorpha*).[4]

Таблиця 1.

Видовий склад фонових денних лускокрилих околиць села Старі Санжари

Родина	Рід	Вид	Приуроченість до екоотопів поширення
Косатцеві — <i>Papilionidae</i>	Іфіклідес — <i>Iphiclides</i>	Подалірій — <i>Iphiclides podalirius</i>	В степових ярах з чагарниками й дикими плодовими деревами, на узліссях й галявинах листяних лісів, в парках, садах тощо[2]
Косатцеві — <i>Papilionidae</i>	Іфіклідес — <i>Iphiclides</i>	Вітрильник-Папілій Махаон — <i>Papilio machaon</i>	На польових дорогах, лісових узліссях, лугах, в садах і на клум-

			бах в міських парках
Німфаліди — Nymphalidae	Ванесси — Vanessa	Червоний адмірал — Vanessa atalanta	На узліссях, полянах, узбіччях доріг, лугах, берегах річок тощо. Часто спостерігається в антропогенних біотопах.[2]
Німфаліди — Nymphalidae	Німфаліди — Nymphalis	Ванесса чорно-руда — Nymphalis xanthomelas	На узліссях, полянах, узбіччях доріг, лугах, берегах річок, де є насадження верб.
Німфаліди — Nymphalidae	Інахіс — Inachis	Очко певичеве денне — Inachis io	На малині, на луках, де зустрічається чебрець.
Німфаліди — Nymphalidae	Полігонія — Polygonia	Кутокрилка С-біле — Polygonia C- album Linnaeus, 1758	Можна побачити на стовбурах дерев, на ільмових, смородині, хмелі, кропиві[2]
Німфаліди — Nymphalidae	Ванесси — Vanessa	Чортополохівка — Pyrameis cardum L.	Поширена скрізь. На видах будяка, кропиви.
Німфаліди — Nymphalidae	Шашечниці — Melitaea	Шашечниця аталія — Melitaea athalia Rottensburg, 1775	Відають перевагу місцевостям з різноманітною трав'яною рослинністю, наприклад, луки, пасовища.[2]
Німфаліди — Nymphalidae	Шашечниці — Melitaea	Шашечниця дідіма — Melitaea didyma (Esper, 1779)	Живе на подорожнику, вероніці та інших травах.
Біланові — Pieridae	Білани — Pieris	Білан капустяний — Pieris brassicae L	Поширений скрізь. Пошкоджує капусту та інші капустяні рослини.[2]
Біланові — Pieridae	Білани — Pieris	Білан ріп'яний — Pieris rapae	Поширений скрізь. Пошкоджує капусту та інші капустяні рослини.[2]
Біланові — Pieridae	Лимонниця — Rhodis	Лимонниця — Rhodocera rhamni L.	На полях, луках, городах.
Біланові — Pieridae	Жовтяниці — Colias	Жовтяниця лугова — Colias hyale	Поширений скрізь. Пошкоджує бовови.
Біланові — Pieridae	Апорія — Aporia	Білан жилкуватий — Aporia crataegi L.	У садах, парках, лісах.
Сатири — Satyridae	Юртина — Maniola	Юртина — Maniola jurtina	На відкритих вологих ландшафтах (галявинах лісу, лугах а також в садах).[2]
Синявці — Lycaenidae	Червонці — Chrysorhanus	Синявець ікар — Polyommatus icarus	У садах, населених пунктах, на городах, луках.
Синявці — Lycaenidae	Червонці — Chrysorhanus	Червонець непарний — Lycaena dispar	У садах, населених пунктах, на городах, луках.
Строкатки — Zygaenidae	Строкатки — Zygaena	Строкатка таволгова — Zygaena filipendulae	На сухих галявинах, занедбаних кар'єрах з бідною

			рослинністю, також зустрічаються на заболочених ділянках.[2]
Ведмедиці — Arctiidae	Каліморфа — Callimorpha	Ведмедиця гера, ведмедиця чотирикрапкова — Callimorpha quadripunctaria (Poda, 1761)	В рідколіссях, на галявинах листяних та мішаних лісів, узліссях, в чагарниках, на пустищах, особливо вздовж річок і струмків.[2]

В околицях села Старі Санжари, нами виявлено наступні види лускокрилих, занесених до Червоної книги України: Подалірій (*Iphiclides podalirius*), Вітрильник-Папілій Махаон (*Papilio machaon*), Ведмедиця гера, ведмедиця чотири крапкова (*Callimorpha quadripunctaria*).[3]

Необхідні заходи охорони:

- Привернення широкого загалу сучасних екологічних представлень до необхідності охорони певних видів метеликів.
- Види занесені у відповідні списки рідкісних, вразливих, і тих, які перебувають на межі зникнення, повинні охоронятися на природоохоронних територіях.
- У господарському оволодінні територій повинно бути суворо регламентовано застосування пестицидів та гербіцидів.
- Обов'язкова повна або суворо часткова заборона відлову рідкісних та зникаючих видів метеликів. [1]

Література

1. Капуцький А.П. Життя метеликів частина 2 / А.П. Капуцький, — «Зелене Закарпаття» — 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://pubs/show/zhittya...chastina-2.html/>
2. Корнелио М. П. Школьный атлас-определитель бабочек [Текст] / М.П.Корнелио. — М. : Просвещение, 1986. — 254 с.
3. Червона книга України. Тваринний світ / за ред. І.А. Акімова — К. : Глобалколсантинг, 2009. — 600 с.
4. Яхонтов А.А. Денні метелики / А.А. Яхонтов; [переклад з переробленого російського видання з додатком по фауні України М.С.Образцовий, Л.А.Шелюжко]. — Київ : Радянська школа, 1939. — 181с.

ВИДОВИЙ СКЛАД ТА БІОЛОГО-ЕКОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПАВУКІВ-СИНАНТРОПІВ МІСТА ПОЛТАВИ

Закалюжний В.М., Таран М.І.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка

У сучасному світі триває стрімкий процес урбанізації. Багатопверхові будинки, галасливі вулиці, камінь, асфальт і забруднене повітря складають міське середовище. Людина не самотня у місті, навколо неї росте, повзає, бігає і літає колосальна кількість різноманітних організмів. Кожен із цих організмів впливає прямо або опосередковано на людину і міське середовище в цілому, що дозволяє говорити про міські біоценози як про унікальні утворення, в яких біорізноманіття існує при взаємодії антропогенних і природних чинників.

Флора і фауна будь-якого міста складається з місцевих видів, що меш-